

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 11Co/112/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6723201443
Dátum vydania rozhodnutia: 25. 01. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Jozef Zlocha
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2024:6723201443.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Banskej Bystrici, ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Jozefa Zlochu a sudkýň JUDr. Renáty Deákovovej a JUDr. Danice Kočíčkovej ako členiek senátu, v spore žalobcu: A. B., nar. XX. XXXX XXXX, trvale bytom C. D. X, E., zast. Mgr. Ivanom Bugrim, advokátom so sídlom Nám. SNP 23, Zvolen, proti žalovanému: Slovenská republika, v mene ktorej koná Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, IČO: 00 151 866, so sídlom Pribinova 2, Bratislava, o zaplatenie 5.411,42 Eur s prísl., o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Zvolen č.k. 19C/25/2023-202 zo dňa 4. októbra 2023, takto

rozhodol:

I. Rozsudok súdu prvej inštancie potvrdzuje.

II. Žalobca má nárok na náhradu trov odvolacieho konania voči žalovanému v rozsahu 100%, ktoré mu je žalovaný povinný zaplatiť v lehote 3 dní od právoplatnosti rozhodnutia súdu prvej inštancie o ich výške.

odôvodnenie:

1. Okresný súd Zvolen (ďalej len „okresný súd“ alebo „súd prvej inštancie“) rozsudkom č.k. 19C/25/2023-202 zo dňa 4. októbra 2023 (ďalej len „napadnutý rozsudok“ alebo „napadnuté rozhodnutie“) uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 5.411,42 Eur do 15 dní od právoplatnosti rozsudku (prvá výroková veta) a rozhodol o povinnosti žalovaného nahradiť žalobcovi trovy konania v rozsahu 100 % v lehote 15 dní od právoplatnosti uznesenia súdu o ich výške (druhá výroková veta).

1.1 Z odôvodnenia napadnutého rozsudku vyplýva, že žalobca sa podanou žalobou domáhal zaplatenia sumy 5.411,42 Eur titulom náhrady nemajetkovej ujmy, ktorá žalobcovi vznikla porušením únievého práva žalovaným. Žalobca je príslušníkom Hasičského a záchranného zboru (ďalej aj „HaZZ“) vykonávajúcim štátnu službu v služobnom pomere na hasičskej stanici v Krupine, a to v súlade s ustanoveniami zákona č. 315/2001 Z.z. o Hasičskom a záchrannom zbere (ďalej len „zákon č. 315/2001 Z.z.“); služobný (pracovný) čas príslušníka HaZZ je rozvrhnutý nerovnomerne; pracovná zmena sa skladá z výkonu služby, na ktorú nadväzuje služobná pohotovosť na pracovisku (§ 92 ods.1 zákona č. 315/2001 Z.z.); do konca roka 2021 boli pracovné zmeny rozvrhnuté na 17 hodín výkonu služby a 7 hodín určenej služobnej pohotovosti; s účinnosťou od 01.01.2022 na 16 hodín výkonu služby a 8 hodín určenej služobnej pohotovosti. Žalobca argumentoval, že služobná pohotovosť (určená aj nariadená) sa do fondu pracovného času nezapočítava, v dôsledku čoho sa javí, že jeho priemerný týždenný pracovný čas neprekračuje 48 hodín; avšak, počas žalovaného obdobia od marca 2020 do februára 2023 vrátane bol priemerný týždenný pracovný čas žalobcu 50,79 hodín, a teda presahoval nielen 40 hodinový týždenný služobný čas príslušníka Hasičského a záchranného zboru v zmysle ustanovenia § 85 ods.2 zákona č. 315/2001 Z.z., ale aj maximálne prípustný týždenný pracovný čas 48 hodín

stanovený čl. 6 písm. b) Smernice Európskeho parlamentu a Rady č. 2003/88/ES zo dňa 4.11.2003 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času (ďalej len „smernica č. 2003/88/ES“). Nakoľko zákon č. 315/2001 Z.z. nepovažuje služobnú pohotovosť hasičov za súčasť ich služobného času, je daný rozpor zákona č. 315/2001 Z.z. s úniovým právom ako aj s judikatúrou Súdneho dvora Európskej únie. Mal za to, že pasívne vecne legitimovaným subjektom v konaní o náhradu škody, ktorá vznikla porušením úniového práva je štát, keďže neprijal opatrenia nevyhnutné na zabezpečenie dodržiavania požiadavky vyplývajúcej z čl. 6 písm. b) smernice č. 2003/88/ES; poukazujúc na ustanovenie § 135 ods.1 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „C.s.p.“) žalobca konštatoval, že za Slovenskú republiku v tomto spore koná ministerstvo, do pôsobnosti ktorého spadá Hasičský a záchranný zbor. Pokiaľ ide o spôsob výpočtu výšky náhrady škody, žalobca analogicky vychádzajúc z ustanovenia § 122 ods.1 a 2 písm. a) zákona č. 315/2001 Z.z. určil výšku nemajetkovej ujmy za kalendárny mesiac ako súčin odpracovaných hodín určenej služobnej pohotovosti v daný kalendárny mesiac a 35 % alebo 20 % z príslušnej časti služobného platu za každú odpracovanú hodinu služobnej pohotovosti v závislosti od toho, či hodiny služobnej pohotovosti boli odpracované počas bežného služobného dňa (50 % - 15 % = 35 %) alebo v deň služobného pokoja (50 % - 30 % = 20 %); v konkrétnostiach takto za obdobie roka 2020 (od marca do decembra) vyčíslil nemajetkovú ujmu na sumu 1.348,84 Eur; za rok 2021 ju vyčíslil na sumu 1.856,91 Eur; za rok 2022 vyčíslil nemajetkovú ujmu na sumu 1.968,65 Eur a za obdobie január –február 2023 je táto suma 237,02 Eur.

1.2 Žalovaný v zmysle jeho skutkových tvrdení mal za to, že smernica č. 2003/88/ES sa na hasičov nevzťahuje, dôvodil, že štátnu službu príslušníkov Hasičského a záchranného zboru vykonávajúcich zásahovú činnosť možno subsumovať pod negatívne vymedzenie pôsobnosti smernice č. 89/391/EHS v zmysle jej čl. 2 ods.2.; žalovaný bol toho názoru, že nie je pasívne vecne legitimovaný v spore; poznamenal, že smernica č. 2003/88/ES bola transponovaná správne; namietol, že žalobca neosvedčil vznik nároku na náhradu škody; upriamil pozornosť aj na možnosť nerovnomerného rozvrhnutia pracovného času vyplývajúcu z ustanovenia § 86 zákona č. 315/2001 Z.z. a v tejto súvislosti konštatoval, že v dôsledku celosvetového šírenia nebezpečnej ľudskej nákazy COVID-19 boli na území Slovenskej republiky prijaté rôzne opatrenia nevyhnutné na ochranu života, zdravia a bezpečnosti spoločnosti, a teda bolo možné odchyliť sa od ustanovení smernice; žalovaný zároveň namietol, že žalobca nepreukázal zásah do súkromného a rodinného života; namietol miestnu nepríslušnosť konajúceho súdu prvej inštancie a vzniesol námietku premlčania.

1.3 Okresný súd pri rozhodovaní o podanej žalobe aplikoval ustanovenia § 86 ods.1, 2, § 92 ods.1, 2, 4, § 122 ods.1, 2, 3, § 12 ods.6, § 193 zákona č. 315/2001 Z.z., § 85 ods.9 a § 96 ods. 2 zákona č. 311/2001 Z.z. Zákonník práce, čl. 36 ods.1 písm. c), d) a e), čl. 144 ods.1, čl. 7 ods.2 Ústavy Slovenskej republiky, § 11, § 13 ods.1, 2, 3, § 100 ods.1, 2, § 101, § 853 ods.1 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej len „Občiansky zákonník“) a § 151 ods.1, § 19 písm. b) a § 42 C.s.p.; vychádzajúc zo skutkových tvrdení strán sporu a listinných dôkazov konštatoval dôvodnosť žalobcom uplatneného nároku.

1.4 Súd prvej inštancie vyhodnotil ako nedôvodnú žalovaným vznesenú námietku miestnej nepríslušnosti konajúceho súdu; v tejto súvislosti aplikoval ustanovenie § 19 písm. b), v zmysle ktorého mal za to, že miestna príslušnosť konajúceho súdu bola daná, pretože škoda vo forme nemajetkovej ujmy mala žalobcovi vzniknúť a prejavíť sa v mieste výkonu jeho stálej služobnej činnosti v Krupine v okrese Zvolen. Okresný súd zároveň konštatoval, že v Slovenskej republike neexistuje žiadny iný orgán disponujúci kompetenciou na rozhodnutie o práve žalobcu na náhradu nemajetkovej ujmy voči štátu za porušenie práva Európskej únie, od ktorej skutočnosti odvodil svoju právomoc vo veci konať a rozhodnúť.

1.5 Čo sa týka námietky nedostatku pasívnej vecnej legitimácie žalovaného v spore, aj túto súd prvej inštancie vyhodnotil ako nedôvodnú; tu zdôraznil, že jednotlivec má nárok na náhradu škody od členského štátu, ktorý nedodržiava právne predpisy únie; v mene Slovenskej republiky koná Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky ako orgán, do pôsobnosti ktorého spadá aj Hasičský a záchranný zbor, ktorého príslušníkom je a v rozhodnej dobe bol žalobca; uviedol, že Slovenská republika je garantom právnej úpravy vymedzenej zákonom č. 315/2001 Z.z. a Ministerstvo Slovenskej republiky predstavuje garanta riadnej transpozície smernice Európskej únie do slovenského právneho poriadku.

1.6 Ak žalovaný argumentoval, že smernica č. 2003/88/ES sa na žalobcu z dôvodu charakteru vykonávaných činností nevzťahuje, okresný súd konštatoval opak. Uviedol, že smernica č. 2003/88/ES definuje svoj rozsah pôsobnosti na všetky odvetvia a činnosti – verejné i súkromné a výslovne odkazuje

na čl. 2 smernice č. 89/391/EHS, v zmysle ktorého ods.2 sa daná smernica neuplatňuje tam, kde sú nevyhnutne v rozpore charakteristiky vlastné pre určité osobitné činnosti verejných služieb, napríklad v oblasti služieb civilnej ochrany; cieľom smernice č. 89/391/EHS je podpora zlepšenia bezpečnosti a ochrany zdravia pracovníkov pri práci; čl. 2 ods.2 smernice č. 89/391/EHS nevyklučuje z pôsobnosti smernice služby civilnej ochrany ako takej, ale len určité osobitné činnosti týchto služieb; rozsah jej pôsobnosti sa obmedzuje na prípady nevyhnutnej ochrany záujmov, napríklad v prípade prírodnej katastrofy, kedy nie je možné rozvrhnúť pracovný čas pre zásahové a záchranné tímy. Súd prvej inštancie bol toho názoru, že služba vykonávaná žalobcom sa nevyznačuje žiadnymi osobitosťami, ktoré by odporovali použitiu právnych noriem spoločenstva v oblasti ochrany bezpečnosti a ochrany zdravia zamestnancov, takže sa na ňu nevzťahuje vylúčenie z pôsobnosti uvedenej v čl. 2 ods.2 prvý pododsek smernice č. 89/391/EHS. Zároveň, vychádzajúc z čl. 17 ods.3 písm. b) iii) smernice č. 2003/88/ES upravujúcej odchýlky, okresný súd vyvodil, že predmetná smernica sa musí uplatňovať aj na činnosti hasičskej služby. V súvislosti s maximálnou hranicou týždenného pracovného času 48 hodín vzťahujúcou sa na služby hliadky požiarnej služby poukázal okresný súd na rozhodnutie Súdneho dvora Európskej únie C-52/04 vo veci Personalrat der Feuerwehr Hamburg. Pokiaľ žalovaný tvrdil, že počas žalovaného obdobia bol opakovane vyhlásený núdzový stav pre celosvetovú pandémiu choroby COVID-19, kedy sa nemuseli dodržiavať pravidlá smernice, súd prvej inštancie reagoval tvrdením, že žalobca sa v prejednávanej veci nedomáhal náhrady škody za prekročenie maximálne určeného týždenného pracovného času z dôvodu väčšieho rozsahu pohotovosti v dôsledku pandémie COVID-19; žalobca namietal rozporný postup, kedy sa jeho neaktívna časť služobnej pohotovosti nikdy nezaráta do jeho služobného času, čo má za následok prekračovanie maximálne určeného týždenného pracovného času bez ohľadu na to, či pandémia je alebo nie je.

1.7 Okresný súd poukázal aj na znenie ustanovení § 85 až § 93 zákona č. 315/2001 Z.z. upravujúcich týždenný služobný čas, nerovnomerne rozvrhnutý služobný čas ako aj služobnú pohotovosť či dĺžku nepretržitého odpočinku v týždni; aplikoval aj čl. 2 ods.1,2 smernice č. 2003/88/ES, v zmysle ktorého je pracovný čas akýkoľvek čas, počas ktorého pracovník pracuje podľa pokynov zamestnávateľa a vykonáva svoju činnosť alebo povinnosť. Taktiež upriamil pozornosť na judikatúru Súdneho dvora Európskej únie; tento v rozsudku vo veci C-518/15 Ville de Nivelles konštatoval, že členské štáty sa nemôžu, pokiaľ ide o určité kategórie hasičov prijatých do verejných hasičských služieb, odchýliť od súboru povinností vyplývajúcich z ustanovení smernice (č. 2003/88/ES, pozn. odvolacieho súdu), vrátane pojmov pracovný čas a čas odpočinku. Smernica neumožňuje, aby členské štáty ponechali v platnosti alebo prijali inú definíciu pojmu pracovný čas, ako je definícia uvedená v smernici. Z ďalších rozhodnutí Súdneho dvora EÚ vyplýva, že pracovný čas zodpovedajúci pracovnej pohotovosti a pohotovostnej službe, počas ktorých je dotknutý pracovník fyzicky prítomný na pracovisku je súčasťou pojmu pracovný čas v zmysle smernice (C-303/98 a C-151/02).

1.7.1 Hoci čl. 6 písm. b) smernice č. 2003/88/ES bráni prekročeniu 48 hodinovej hranice stanovenej pre maximálny týždenný pracovný čas, vnútroštátna právna úprava zákona o Hasičskom a záchrannom zbere umožňuje žalovanému ako zamestnávateľovi rozvrhnúť žalobcovi – príslušníkovi Hasičského a záchranného zboru – služobný (pracovný) čas tak, že tento presahuje maximálnu hranicu stanovenú čl. 6 písm. b) smernice č. 2003/88/ES, z čoho pre okresný súd vyplynulo, že Slovenská republika doposiaľ neprijala opatrenia nevyhnutné na zabezpečenie požiadavky, aby nebola prekračovaná maximálna hranica priemerného týždenného pracovného času stanovená smernicou. Podľa názoru súdu prvej inštancie tak neobstojí ani námietka žalovaného, že žalobca počas trvania služobnej pohotovosti nemusí byť bdely a aktívny, nakoľko aj počas tejto pohotovosti musí byť k dispozícii svojmu zamestnávateľovi v mieste výkonu práce.

1.8 Súd prvej inštancie sa zaoberal aj otázkou či žalobca skutočne pracoval nad limit 48 hodinového týždenného pracovného času v rozhodnom období a či bol daný základ nároku žalobcu na náhradu nemajetkovej ujmy v dôsledku porušenia jeho práva vyplývajúceho z čl. 6 písm. b) smernice č. 2003/88/ES. Z judikatúry Súdneho dvora Európskej únie vyplýva, že poškodení jednotlivci majú právo na náhradu škody, ak (a) porušená právna norma priznáva jednotlivcom práva a porušenie je dostatočne závažné, (b) existuje škoda a (c) priama príčinná súvislosť medzi porušením a škodou spôsobenou poškodeným jednotlivcom. Okresný súd konštatoval, že čl. 6 písm. b) smernice č. 2003/88/ES priznáva pracovníkom právo na priemerný týždenný pracovný čas vrátane nadčasov v rozsahu 48 hodín; dostatočne závažným porušením práva únie je, pokiaľ je v rozpore s judikatúrou Súdneho dvora Európskej únie v danej oblasti. Súd prvej inštancie bol zároveň toho názoru, že nerešpektovaním čl. 6 písm. b) smernice č. 2003/88/ES

vznikla žalobcovi nemajetková ujma, ktorú bolo možné analogicky posudzovať podľa zásad upravených v § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka vzťahujúcich sa na právo na ochranu osobnosti.

1.8.1 V nadväznosti na vyššie uvedené bol okresný súd toho názoru, že k prekročeniu maximálneho limitu týždenného pracovného času v rozhodnom období od marca 2020 do februára 2023 došlo; žalobca v danom období odpracoval 1.775,28 hodín určenej služobnej pohotovosti, čím dochádzalo k dlhodobému porušovaniu základných osobnostných práv žalobcu. Aplikujúc ustanovenie § 13 Občianskeho zákonníka konštatoval, že poškodená osoba môže požadovať okrem, resp. popri morálnej satisfakcii aj satisfakciu peňažnú, a to tam, kde by sa morálna satisfakcia nejavila ako postačujúca. Vzhľadom na povahu porušeného práva a okolností, za ktorých k porušeniu došlo považoval okresný súd za dôvodný záver, že žaloba na upustenie od neoprávneného zásahu či žaloba na odstránenie trvalých následkov a ani morálna satisfakcia nie je namieste. Zdôraznil, že právo žalobcu na primeraný odpočinok po vykonanej práci je niekoľko rokov porušované; vychádzajúc z povahy výkonu práce žalobcu, ktorá je psychicky a fyzicky náročná, považoval okresný súd potrebu primeraného odpočinku a venovanie svojho voľného času či už záľubám, rodine alebo iným aktivitám za dôležité. Základ nároku tak považoval súd prvej inštancie za daný.

1.8.2 Pokiaľ ide o primeranosť požadovanej výšky náhrady nemajetkovej ujmy, mal okresný súd za preukázané, že žalobcom uplatnená náhrada škody vo výške 5.411,42 Eur predstavuje s ohľadom na odpracované hodiny určenej služobnej pohotovosti (v rozsahu 1.775,28 hodín) sumu 3,05 Eur za každú hodinu porušovania jeho práv, čo súd považoval za minimálnu mieru odškodnenia vzniknutej ujmy; v súvislosti so žalovaným tvrdenu neprimeranosťou výšky uplatnenej náhrady nemajetkovej ujmy poukázal na uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 4Cdo/168/2009 zo dňa 20. apríla 2011 a sp.zn. 5Cdo/126/2007 zo dňa 30.4.2008 či nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp.zn. III. ÚS 288/2017 zo dňa 5.12.2017.

1.9 Okresný súd prijal záver, že neprevzatím, resp. nesprávnym prevzatím smernice č. 2003/88/ES do vnútroštátneho práva, konkrétne do zákona o Hasičskom a záchrannom zbore, došlo k porušeniu komunitárneho práva a k zásahu do práv žalobcu. V kontexte týchto skutočností, najmä pokiaľ ide o dĺžku porušovania práva žalobcu na primeraný odpočinok a jeho práva na súkromný život, ako aj jeho práva na ochranu zdravia pri práci, považoval súd prvej inštancie uplatnený nárok v celom rozsahu za daný čo do dôvodu a výšky; uplatnenú výšku náhrady nemajetkovej ujmy vyhodnotil ako primeranú, naplňajúcu účel sledovaný ustanovením § 13 Občianskeho zákonníka.

1.10 Vo vzťahu k žalovaným vznesenej námietke premlčania okresný súd uviedol, že nárok žalobcu premlčaný nie je; počiatok plynutia 3 ročnej premlčacej doby pri náhrade nemajetkovej ujmy bol viazaný na okamih, kedy došlo k neoprávnenému zásahu objektívne spôsobilému porušiť alebo ohroziť osobnostné práva fyzickej osoby; v prejednávanej spore k nemajetkovej ujme dochádzalo v tých mesiacoch, v ktorých nebol dodržaný limit maximálneho týždenného pracovného času podľa čl. 6 písm.b) smernice č. 2003/88/ES a v priamej príčinnej súvislosti s ktorým porušením smernice potom boli porušené osobnostné práva žalobcu. Žalobca si uplatnil nárok počnúc splatnosťou mzdy za marec roku 2020, t.j. 10.4.2020, žaloba bola podaná na súde dňa 8.4.2023, a teda mal okresný súd za to, že jednotlivé nároky žalobcu premlčané neboli.

1.11 Súd prvej inštancie žalobe v plnom rozsahu vyhovel; na základe návrhu žalovaného a so súhlasom žalobcu určil lehotu na plnenie v rozsahu 15 dní od právoplatnosti rozsudku (§ 232 ods.3 C.s.p.).

1.12 O nároku na náhradu trov konania rozhodol súd prvej inštancie podľa § 255 ods.1 v spojení s § 262 ods.1 C.s.p.. Nakoľko bol žalobca v konaní v plnom rozsahu úspešný, priznal mu proti žalovanému nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu.

2. Proti rozsudku súdu prvej inštancie podal žalovaný (ďalej aj „odvolateľ“) v zákonom stanovenej lehote odvolanie s návrhom, aby odvolací súd zmenil rozsudok okresného súdu tak, že žalobu zamietne; žiadal priznať nárok na náhradu trov konania. Uplatnil odvolacie dôvody uvedené v ustanovení § 365 ods.1 písm. d), f) a h) C.s.p.; tvrdil tak, že konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

2.1 Žalovaný namietol, že právomoc posudzovať súlad slovenských zákonov alebo iných všeobecne záväzných právnych predpisov so smernicou Európskej únie do kompetencie súdu prvej inštancie nepatrí; súdu prvej inštancie nebola zverená právomoc na porovnanie súladu, resp. vyslovenie nesúladu zákona č. 315/2001 Z.z. so smernicou č. 2003/88/ES; takýto záver si okresný súd nemohol osvojiť ani ako otázku predbežnú, pretože dôsledky takejto konštatovania by presiahli predmet tohto súdneho sporu, v ktorom sa posudzuje iba individuálny nárok žalobcu na náhradu škody či nemajetkovej ujmy; súd prvej inštancie sa nezaoberal ani otázkou, či do jeho právomoci vôbec patrí posudzovanie takto nastolenej otázky, z ktorého dôvodu vykazuje napadnutý rozsudok znaky arbitrárnosti.

2.2 V súvislosti s namietanou pasívnou vecnou legitimitáciou poukázal na nevyhnutnosť rozlišovania medzi Slovenskou republikou a Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky; tieto sú dva samostatné subjekty, ktorých postavenie v súdnom konaní ani v pracovnoprávných vzťahoch nemožno zamieňať. Žalovaný bol súčasne toho názoru, že súd prvej inštancie nevzal do úvahy potrebu rozlišovania medzi „prebratím smernice“ a „aplikáciou smernice“. Prebratie smernice je premietnuté do textu právneho predpisu, ktorý musí byť s obsahom a znením smernice v súlade. Ak sa žalobca domnieval, že Slovenská republika v pôsobnosti Ministerstva vnútra Slovenskej republiky nesprávne prebrala smernicu č. 2003/88/ES do zákona č. 315/2001 Z.z., mal preukázať, v čom dané pochybenie spočíva. Na konštatovanie nesprávneho prebratia smernice č. 2003/88/ES bolo podľa názoru žalovaného nevyhnutné vykonať porovnanie znenia zákona č. 315/2001 Z.z. pred a po účinnosti smernice č. 2003/88/ES. Žalovaný uviedol, že k porušeniu smernice môže dôjsť až aplikáciou jej jednotlivých ustanovení, ak si adresát účinkov smernice (napr. zamestnávateľ) vyložil ustanovenia v rozpore s jej obsahom. Prípadný nárok na náhradu škody by tak mohla založiť len nesprávna aplikácia smernice. Žalovaný vyjadril presvedčenie, že žiadne ustanovenie zákona č. 315/2001 Z.z. nie je možné považovať za rozporné so smernicou; dodal, že Slovenská republika pri preberaní smernice č. 2003/88/ES neporušila žiadne predpisy, preto pri absencii protiprávneho konania nemohla vzniknúť žiadna škoda a tým ani zodpovednosť žalovaného za nároky, ktoré si žalobca v tomto konaní uplatnil. Zároveň mal za to, že žalobcom uplatnené nároky vyplývajú z pracovnoprávneho vzťahu; žalobca za nárok na náhradu škody vo forme nemajetkovej ujmy skryl svoj mzdový nárok. Žalovaný zotrval na tvrdení, že žalobca namietal nesprávne prebratie smernice č. 2003/88/ES, nie jej aplikáciu v individuálnom prípade; Slovenská republika pritom nemôže niesť zodpovednosť za nesprávnu aplikáciu smernice č. 2003/88/ES na pracovnoprávny vzťah žalobcu u jeho zamestnávateľa.

2.3 Čo sa týka pôsobnosti smernice č. 2003/88/ES, žalovaný zopakoval, že táto sa na služobný pomer príslušníkov Hasičského a záchranného zboru (ďalej aj „HaZZ“) vzhľadom na charakter vykonávaných činností a s tým spojený rozvrh služobného času nevťahuje. Mal za to, že rozsah pôsobnosti smernice č. 2003/88/ES je pozitívne vymedzený v čl. 2 ods.1 Smernice č. 89/391/EHS a negatívne vymedzený v jej čl. 2 ods.2; na základe uvedeného konštatoval, že smernica č. 2003/88/ES sa na odvetvia činností, ktoré zahŕňajú určité osobitné činnosti služieb civilnej ochrany nevťahuje; úlohy, ktoré plnia príslušníci HaZZ možno podľa názoru žalovaného subsumovať pod pojem „osobitné činnosti služieb civilnej ochrany“ v zmysle čl. 2 ods.2 smernice č. 89/391/EHS. Rozhodnutie Súdného dvora Európskej únie C-429/09 vo veci Fu? nepovažoval za relevantné, nakoľko sa týka mestského hasiča, výkon činnosti ktorého je odlišný od režimu, v akom fungujú príslušníci Hasičského a záchranného zboru v Slovenskej republike.

2.4 Odvolateľ konštatoval správne transponovanie smernice č. 2003/88/ES; poukázal na výpočet priemerného týždenného pracovného času príslušníka Hasičského a záchranného zboru za obdobie troch rokov; ten bol podľa tvrdení žalovaného 47,84 hodín týždenne. Vyjadril sa aj k transponovaniu čl. 2 ods.1 smernice č. 2003/88/ES, ktorý pojednáva o pojme „pracovný čas“; predmetný článok smernice mal byť podľa tvrdenia žalovaného transponovaný do ustanovenia § 85 a nasl. zákona č. 315/2001 Z.z., ktoré definujú služobný čas príslušníka Hasičského a záchranného zboru ako časový úsek, v ktorom príslušník vykonáva štátnu službu a je k dispozícii služobnému úradu, pričom umožňuje rozvrhnúť služobný čas aj nerovnomerne a súčasne jasne definuje pojem služobný deň, za ktorý sa považuje vykonávanie štátnej služby podľa rozvrhu služobného času; mal za to, že z uvedeného vyplýva, že okrem štátnej služby vykonávanej v riadnom služobnom čase sa za výkon štátnej služby považuje aj služobná pohotovosť v štátnej službe vykonávaná v mieste výkonu štátnej služby, ktorá bezprostredne nadväzuje na vykonávanie štátnej služby v rámci riadneho rozvrhnutia služobného času podľa § 91 zákona č. 315/2001 Z.z. a štátna služba nadčas podľa § 92 daného zákona. Žalovaný zdôraznil, že ustanovenia § 86 ods.2, § 92 ods.1 zákona č. 315/2001 Z.z. nepopierajú, že služobná pohotovosť

v štátnej službe je výkonom štátnej služby. Vo vzťahu k transpozícii čl. 6 smernice č. 2003/88/ES poukázal na jej čl. 17 ods.3, ktorý poskytuje protipožiarnym službám možnosť uplatniť výnimky a určiť dlhšie referenčné obdobie. Vychádzajúc z ustanovenia § 86 ods.1 zákona č. 315/2001 Z.z. žalovaný konštatoval, že služobný čas hasičov môže byť rozvrhnutý aj nerovnomerne; dĺžka riadneho služobného času v jednotlivých služobných dňoch však nesmie presiahnuť 18 hodín; celková dĺžka vykonávania štátnej služby a na ňu bezprostredne nadväzujúcej určenej služobnej pohotovosti v mieste vykonávania štátnej služby je najviac 24 hodín v služobnom dni. Čo sa týka referenčného obdobia, tak nerovnomerne rozvrhnutý služobný čas je rozvrhnutý na obdobie 6 mesiacov; toto referenčné obdobie však neodporuje tomu, aby bolo dodržané zákonné ustanovenie 40 hodín priemerného týždenného služobného času v súlade s rozvrhnutými službami. Žalovaný vyjadril presvedčenie, že žalobcovi sa nepodarilo preukázať, že by štát neprebral smernicu č. 2003/88/ES do zákona správne.

2.5 Odvolateľ upriamil pozornosť aj na čl. 17 ods.1 smernice č. 2003/88/ES, ktorý umožňuje členským štátom, aby sa odchýlili od uplatňovania čl. 6 za predpokladu, že dodržia všeobecnú zásadu ochrany bezpečnosti a zdravia pracovníkov; jedným z dôvodov neuplatnenia daného článku je situácia, že sa jedná o protipožiarnu službu a služby civilnej ochrany.

2.6 Poukázal na z judikatúry Súdneho dvora vyplývajúcu povinnosť kumulatívneho splnenia všeobecných podmienok nevyhnutných na úspešné uplatnenie si nároku na náhradu škody za porušenie práva únie. Mal za to, že žalobca vznik nároku na náhradu škody žiadnym spôsobom neosvedčil. Žalovanému nebolo zrejmé, ako mohla žalobcovi vzniknúť uplatnená škoda; stanovenie jej výšky označil za nejasné; pripomenul, že za nariadenú pohotovosť bol žalobca riadne odmeňovaný. Odvolateľ dodal, že v čase služobnej pohotovosti nie je od žalobcu vyžadovaná aktívna činnosť; môže odpočívať či venovať sa inej činnosti. Skutočnosť, že služobná pohotovosť žalobcu, za ktorú je odmeňovaný, je pracovným časom a má sa zarátať do pracovného fondu, ešte samo o sebe nie je dôvodom na priznanie nároku na náhradu škody.

2.7 Pokiaľ ide o posúdenie, či v prípade žalobcu došlo k porušeniu práva na maximálny 48 hodinový týždenný pracovný čas, mal žalobca preukázať, či skutočne pracoval nad takýto limit za rozhodné obdobie, nakoľko nie všetky hodiny odpracovanej pohotovosti sú hodinami nad maximálny limit pracovného času. Odvolateľ poukázal na potrebu zohľadnenia nerovnomerného rozvrhnutia služobného času u hasiča v referenčnom období 6 mesiacov. Tvrdil, že žalobca v žalobe vychádzal len z priemerných hodnôt odpracovaného týždenného pracovného času a času odpracovanej pohotovosti, z čoho však nevyplýva, či za konkrétne obdobie skutočne dochádzalo k prekročeniu maximálneho limitu pracovného času pri referenčnom období 6 mesiacov.

2.8 Odvolateľ poukázal na dôkazné bremeno, ktoré v sporovom konaní zaťažuje žalobcu; s ohľadom na zásadu kontradiktórnosti konštatoval, že úlohou žalobcu je označiť skutkové tvrdenia dôležité pre rozhodnutie v súlade s princípom hospodárnosti, a teda na začiatku konania. Žalovaný vyjadril presvedčenie, že žalobca riadne nepreukázal výšku ujmy, ktorá mu mala byť spôsobená; uplatnenú sumu označil za neprimeranú v porovnaní s výškou náhrad, ktorá je priznávaná obetiam trestných činov, ktorých ujma je v porovnaní s ujmom žalobcu podstatne vyššia. Poukazujúc na ustanovenie § 13 ods.2 Občianskeho zákonníka žalovaný konštatoval, že žalobca doposiaľ nepreukázal zásah do súkromného, rodinného života či neoprávnený zásah, ktorý by sa odrazil napríklad v medziľudských vzťahoch či nepriaznivom zdravotnom stave žalobcu v príčinnej súvislosti s výkonom povolania v takej miere, ktorá by odôvodňovala výšku priznanej sumy súdom prvej inštancie. V súvislosti s náhradou škody, resp. nemajetkovej ujmy citoval viaceré rozhodnutia všeobecných súdov Slovenskej republiky (napr. rozsudok Krajského súdu v Trnave sp.zn. 26Co/94/2020 zo dňa 30.6.2021, rozsudok Krajského súdu v Žiline sp.zn. 6Co/159/2019 zo dňa 27.05.2020 či Krajského súdu v Bratislave sp.zn. 5Co/192/2019 zo dňa 29.10.2019) ako aj Ústavného súdu Slovenskej republiky (sp.zn. III. ÚS 288/2017 z 5.12.2017) a Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. Público-Comunicacáo Social, S.A. v. Portugalsko).

2.9 Vychádzajúc z iných rozhodnutí všeobecných súdov Slovenskej republiky v obdobných veciach konštatoval, že priemerná výška doposiaľ priznanej škody, resp. nemajetkovej ujmy bola v rozmedzí od 1.000,- Eur do 2.500,- Eur.

2.10 Žalovaný odvolaním napadol aj výrok o nároku na náhradu trov konania; mal za to, že nárok žalobcu bol uplatnený nesprávne, a teda súd prvej inštancie aj v súvislosti s II. výrokovou vetou vec nesprávne právne posúdil.

3. Žalobca sa v písomnom vyjadrení k odvolaniu žalovaného stotožnil s rozsudkom súdu prvej inštancie považujúc ho v celom rozsahu za zákonný a vecne správny; navrhol ho potvrdiť.

3.1 Vo vzťahu k námietke žalovaného, že súd prvej inštancie nemal právomoc posudzovať súlad slovenských zákonov alebo iných všeobecne záväzných právnych predpisov so smernicou Európskej únie zdôraznil, že Súdny dvor EÚ vo svojej konštantnej judikatúre výslovne vyžaduje od vnútroštátnych súdov, aby správnosť prebratia smerníc kontrolovali; za nespochybniteľnú považoval skutočnosť, že vnútroštátny súd pri rozhodovaní o nároku jednotlivca na náhradu škody vzniknutej porušením únieového práva má a musí mať právomoc posudzovať, či vnútroštátna právna norma je v súlade s predpismi únieového práva, a teda posudzovať aj to, či konkrétna smernica bola do vnútroštátnej právnej úpravy transponovaná správne; v tejto súvislosti poukázal na rozhodnutia Súdneho dvora Európskej únie C-106/89 zo dňa 13.11.1990, C-456/98 zo dňa 13.7.2000 či C-429/09 zo dňa 25.11.2010.

3.2 Žalobca označil za nedôvodnú a neopodstatnenú námietku pasívnej vecnej legitímácie žalovaného, ktorý sa síce snažil spochybníť ju, neuviedol však žiadne nové, skutkovo či právne relevantné argumenty, s ktorými by sa nevysporiadal už súd prvej inštancie. Doplnil, že danosť pasívnej vecnej legitímácie žalovaného vyplýva z dlhoročnej konštantnej judikatúry Súdneho dvora Európskej únie.

3.3 Za nepochybnú považoval skutočnosť, že smernica č. 2003/88/ES sa v celom rozsahu a bez obmedzenia vzťahuje na činnosť hasičov; žalovaný v tejto súvislosti neuviedol žiadne nové skutočnosti ako tie v konaní pred súdom prvej inštancie; s otázkou pôsobnosti smernice sa okresný súd náležite vysporiadal.

3.4 Pokiaľ žalovaný v odvolaní uviedol, že v čase služobnej pohotovosti nie je od hasičov vyžadovaná aktívna činnosť, a teda môžu odpočívať alebo sa venovať inej činnosti, reagoval žalobca tvrdením, že ako hasič vykonáva určenú služobnú pohotovosť (ktorá mu nie je započítavaná do fondu odpracovaného času a žalovaný ju za pracovný čas nepovažuje) výlučne na pracovisku, ktoré nemôže opustiť, musí byť v pracovnej pohotovosti v služobnej rovnošate pripravený v prípade potreby do 1 minúty opustiť stanicu a vykonať služobný zákrok. Žalobca aj s ohľadom na judikatúru Súdneho dvora Európskej únie považoval za nepochybné, že ním vykonávaná služobná pohotovosť je pracovným časom tak, ako to stanovuje čl. 2 ods.1 smernice č. 2003/88/ES.

3.5 V kontexte reálneho rozsahu pracovného času hasičov zdôraznil, že v praxi nie je porušovaný len čl. 6 písm. b) smernice č. 2003/88/ES v nadväznosti na porušovanie čl. 2 ods.1 smernice, pretože služobný čas hasiča stanovený ustanovením § 85 ods.2 zákona č. 315/2001 Z.z. stanovuje 40 hodinový týždenný pracovný čas, Kolektívna zmluva na rok 2023 stanovuje 37,5 hodinový pracovný čas, ktorú dĺžku pracovného času označil za nereálnu.

3.6 V súvislosti s transpozíciou smernice a jej reálnym dodržiavaním žalobca zdôraznil, že transpozícia smernice je súladná s právom Európskej únie len vtedy, ak sa ňou reálne dosahuje výsledok smernicou sledovaný. Vo vzťahu k smernici č. 2003/88/ES uviedol, že táto bola do právnej úpravy zákona č. 315/2001 Z.z. transponovaná len formálne, pretože ciele ňou sledované nie sú a ani neboli dosiahnuté; vnútroštátna právna úprava zákona o Hasičskom a záchrannom zbere ustanovenia smernice nerešpektuje.

3.7 Žalovaný v odvolaní spochybnil existenciu akejkoľvek ujmy, ktorá by mala byť žalobcovi spôsobovaná; vo vzťahu k tejto námietke žalobca opätovne poukázal na rozsudok Súdneho dvora Európskej únie C-243/09 zo dňa 14.10.2010 vo veci Günter Fuß, v zmysle ktorého už len samotná strata času odpočinku je sama o sebe dostatočným dôvodom na priznanie nároku na náhradu škody porušením čl. 6 písm. b) smernice č. 2003/88/ES. Požiadavka žalovaného na to, aby bola preukazovaná ešte ďalšia osobitná ujma na osobnostných právach či iných právach hasiča okrem samotnej straty času na odpočinku prekračovaním maximálneho pracovného času je podľa názoru žalobcu, vzhľadom na judikatúru Súdneho dvora EÚ, bez akéhokoľvek právneho základu.

3.8 Žalobca vyjadril presvedčenie, že svoj nárok odôvodnil a preukázal; poukázal na listinné dôkazy priložené k žalobe, ktoré žalovaný nespochybnil; nespochybnil ani žalobcom preukázaný priemerný týždenný pracovný čas počas žalovaného obdobia, ktorý dosiahol 50,79 hodín týždenne. Zdôraznil, že nepovažovaním služobnej pohotovosti za pracovný čas je porušovaný čl. 2 ods.1 smernice č. 2003/88/ES a následne v dôsledku nezapočítavania služobnej pohotovosti do odpracovaného času bol prekračovaním maximálneho týždenného pracovného času porušovaný aj čl. 6 písm. b) smernice. Reagujúc na námietky žalovaného o neprimeranej výške žalovaného nároku žalobca uviedol, že nežiada viac než sumu zodpovedajúcu maximálne 35 % z jemu zodpovedajúcej hodinovej mzdy za danú hodinu.

3.9 Konštatoval, že súd prvej inštancie priznal nárok vo výške zohľadňujúcej rozhodujúce skutkové a právne okolnosti veci; za zákonný považoval aj závislý výrok napadnutého rozsudku, ktorým súd rozhodol o nároku na náhradu trov konania a túto mu správne priznal v rozsahu 100%.

4. Žalovaný v písomnom vyjadrení (replika) zotrval na podanom odvolaní a dôvodoch v ňom uvedených; s právnym názorom žalobcu sa nestotožnil; bol toho názoru, že ku všetkým relevantným skutkovým aj právnym tvrdeniam protistrany sa v dostatočnej miere vyjadril a vyvrátil danosť nároku na náhradu škody argumentujúc pritom neexistenciou závažnej ujmy v morálnej sfére žalobcu.

5. Ďalšie písomné vyjadrenie podané nebolo.

6. Krajský súd, ako súd funkčne príslušný na rozhodnutie o odvolaní, vec preskúmal v rozsahu určenom § 380 ods. 1, 2 C.s.p., v rozsahu určenom ustanovením § 379 C.s.p., bez nariadenia pojednávania v zmysle § 385 ods. 1 C.s.p. a dospel k záveru, že odvolanie žalovaného nie je dôvodné, preto rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 387 ods.1, 2 C.s.p. ako vecne správny potvrdil.

6.1 Podľa § 387 ods. 1, 2 C.s.p. odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne. Ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

7. Odvolací súd preskúmal všetky podstatné odvolacie námietky žalovaného ako aj predchádzajúce konanie spolu s napadnutým rozhodnutím súdu prvej inštancie. Okresný súd dospel k správnym skutkovým zisteniam, na ktoré aplikoval správne ustanovenia právneho predpisu; vec správne právne posúdil. Okresný súd vykonal dostatočné dokazovanie na zistenie skutkového stavu; tento zistil úplne a správne.

7.1 S dôvodmi, pre ktoré súd prvej inštancie priznal žalobcovi ním uplatnený nárok sa odvolací súd v plnom rozsahu stotožnil. Zároveň však vzhliadol potrebu pripomenúť okresnému súdu, že odôvodnenie rozsudku má byť stručné, jasné a výstižné; pod túto požiadavku nespadá prepisovanie všetkých vyjadrení a skutkových tvrdení strán sporu, ktorým je ich obsah známy z obsahu spisu. Uvedené však nemá za následok vecnú nesprávnosť napadnutého rozhodnutia, nakoľko myšlienkové postupy, právne úvahy a závery z nich vyplývajúce považuje odvolací súd za správne. Navyše dopĺňa ďalšie skutočnosti podporujúce správnosť napadnutého rozsudku:

8. V konaní nebolo sporné, že žalobca je viac ako 10 rokov príslušníkom Hasičského a záchranného zboru; štátnu službu vykonáva na hasičskej stanici v Krupine. Podanou žalobou sa domáhal zaplatenia sumy 5.411,42 Eur, a to titulom náhrady škody vo forme nemajetkovej ujmy; táto mala žalobcovi vzniknúť v dôsledku porušovania jeho práv garantovaných normami komunitárneho práva. Procesný útok žalobcu bol založený na argumentácii o nesprávnom transponovaní čl. 2 ods.1 a čl. 6 písm. b) smernice č. 2003/88/ES do právneho poriadku Slovenskej republiky. Na podporu svojich tvrdení o porušovaní čl. 6 písm. b) smernice č. 2003/88/ES, a teda o pravidelnom prekračovaní maximálneho týždenného pracovného času presahujúceho 48 hodín, žalobca predložil výpisy z dochádzkového systému SAP za žalované obdobie a výplatné pásky; tieto žalovaný žiadnym spôsobom nespochybnil, preto ich aj odvolací súd považoval za nesporné.

8.1 Súd prvej inštancie posúdil nárok žalobcu podľa ustanovení smernice č. 2003/88/ES, zákona č. 315/2001 Z.z. a Občianskeho zákonníka; poukázal na pojmy „týždenný služobný čas“ či „nepretržitý odpočinok“ vyplývajúce zo zákona o Hasičskom a záchrannom zbore; pojmy „pracovný čas“ a „čas

odpočinku“ však upravuje aj smernica č. 2003/88/ES, v zmysle ktorej je pracovným časom akýkoľvek čas, počas ktorého pracovník pracuje podľa pokynov zamestnávateľa a vykonáva svoju činnosť alebo povinnosti. Z ustanovení zákona č. 315/2001 Z.z. nemal súd prvej inštancie za preukázané, že by služobná pohotovosť hasičov v mieste výkonu služby bola považovaná za súčasť ich služobného času, čo má spôsobovať rozpor s právom Európskej únie. Súd prvej inštancie v tejto súvislosti správne vychádzal aj z judikatúry Súdneho dvora Európskej únie.

9. Odvolací súd, pokiaľ ide o namietaný nedostatok právomoci súdu prvej inštancie na prejednanie tohto sporu, uvádza, že táto právomoc bola súdom zverená ustanovením § 3 ods.1 C.s.p., nakoľko aj spor o náhradu škody spôsobenej jednotlivcovi porušením práva únie v dôsledku nesprávnej transpozície smernice do vnútroštátneho právneho poriadku možno subsumovať pod súkromnoprávny spor a v Slovenskej republike neexistuje iný orgán oprávnený rozhodovať o práve žalobcu na náhradu škody voči štátu pre porušenie práva únie. Bez právneho významu je potom skutočnosť, že žalovaným v tomto spore je štát, pretože ak je účastníkom občianskoprávných vzťahov štát, je právnickou osobou (§ 21 Občianskeho zákonníka). Zároveň nemožno neprihliadnuť aj na judikatúru Súdneho dvora Európskej únie, z ktorej vyplýva, že spory o náhradu škody spôsobenej porušením práva únie medzi jednotlivcom a štátom rozhodujú príslušné vnútroštátne súdy (pozri napr. rozsudok C-429/09). Je tak namieste konštatovanie, že súd prvej inštancie bol nielen oprávnený, ale aj povinný skúmať, či zo strany žalovaného došlo k porušeniu práva únie pri preberaní smernice č. 2003/88/ES do zákona o Hasičskom a záchrannom zbore.

10. V súvislosti s odvolacou námietkou žalovaného, že súdu prvej inštancie nesvedčí právomoc posudzovať súlad slovenských zákonov alebo iných všeobecne záväzných právnych predpisov so smernicou Európskej únie, má odvolací súd za to, že právna teória a rozhodnutia Súdneho dvora Európskej únie (napr. C-456/98 vo veci Centrosteeel) zdôrazňujú, že ak v konaní pred všeobecným súdom Slovenskej republiky (alebo správnym orgánom) vyplynie potreba aplikácie smernice, tento sa nemôže vyhnúť porovnaniu ustanovení smernice s ustanoveniami právneho predpisu, do ktorého bola smernica transponovaná, a to za účelom zistenia či sa má smernica aplikovať priamo alebo nepriamo. Zároveň sa súd (či správny orgán) nemá uspokojiť len s uvedením tej ktorej smernice v prílohe slovenského transpozíčného predpisu a tým považovať smernicu za správne prebratú; mal by venovať pozornosť porovnaniu znenia smernice s vnútroštátnou právnou úpravou.

11. Súd prvej inštancie správne venoval pozornosť aj transpozícií smernice; odvolací súd zdôrazňuje, že ustanovenia smernice musia byť prebraté do právneho poriadku členského štátu, ktorému je určená, tak, aby bola ich záväznosť nespochybniteľná a aby sa dosiahol stav, ktorý je v súlade s cieľom sledovaným smernicou. Z bodu 5 Prílohy č. 4 zákona č. 315/2001 Z.z. vyplýva, že žalovaný prebral smernicu č. 2003/88/ES do predmetného zákona, cieľ sledovaný čl. 6 písm. b) smernice č. 2003/88/ES však nebol v zákone č. 315/2001 Z.z. dosiahnutý.

11.1 Článok 6 písm. b) smernice č. 2003/88/ES stanovuje, že priemerný pracovný čas pre každé obdobie siedmich dní vrátane nadčasov nesmie prekročiť 48 hodín. Pracovným časom je v zmysle čl. 2 ods.1 citovanej smernice akýkoľvek čas, počas ktorého pracovník pracuje podľa pokynov zamestnávateľa a vykonáva svoju činnosť alebo povinnosti v súlade s vnútroštátnymi predpismi a/alebo praxou; čas odpočinku je akýkoľvek čas, ktorý nie je pracovným časom (čl. 2 ods.2). Podľa ustanovenia § 85 ods.1 zákona o hasičskom a záchrannom zbore je služobným časom príslušníka časový úsek, v ktorom tento vykonáva štátnu službu a je k dispozícii služobnému úradu; služobný čas príslušníka je 40 hodín týždenne (§ 85 ods.2 veta prvá zákona č. 315/2001 Z.z.); služobný čas príslušníka môže byť rozvrhnutý nerovnomerne; nerovnomerne rozvrhnutý služobný čas príslušníkov je rozvrhnutý na obdobie šiestich mesiacov; pri nerovnomernom rozvrhnutí nesmie byť dĺžka služobného času v jednotlivých služobných dňoch vyššia ako 18 hodín; celková dĺžka vykonávania štátnej služby a na ňu bezprostredne nadväzujúcej určenej služobnej pohotovosti v mieste vykonávania štátnej služby je najviac 24 hodín v služobnom dni (§ 86 ods.1,2 zákona č. 315/2001 Z.z.). V zmysle ustanovenia § 92 ods.1 citovaného zákona určuje služobný úrad príslušníkovi služobnú pohotovosť v štátnej službe v mieste vykonávania štátnej služby, ktorá bezprostredne nadväzuje na vykonávanie štátnej služby podľa § 86 ods. 2 v rámci rozvrhnutia služobného času.

11.2 Vychádzajúc z obsahu ustanovení § 85 ods.1, ods.2, § 86 ods.1, ods.2 a § 92 ods.1 zákona č. 315/2001 Z.z., je zrejmé, že zákon oddeľuje vykonávanie štátnej služby príslušníka Hasičského

a záchranného zboru v rámci služobného času a vykonávanie štátnej služby v rámci určenej služobnej pohotovosti, ktorá nadväzuje na jeho služobný čas; v oboch prípadoch síce ide o výkon štátnej služby (čo tvrdil v odvolaní aj samotný žalovaný a žalobca túto skutočnosť nespochybňoval), služobná pohotovosť sa však do služobného (pracovného) času príslušníka Hasičského a záchranného zboru nezapočítava, a to napriek tomu, že nejde o čas odpočinku predpokladaný smernicou. Vnútroštátna právna úprava v zákone č. 315/2001 Z.z. umožňuje zamestnávateľovi žalobcu nezapočítať neaktívnu časť služobnej pohotovosti do služobného času a rozvrhnúť žalobcovi pracovný čas tak, že ten presiahne maximálnu hranicu týždenného pracovného času stanovenú v čl. 6 písm. b) smernice č. 2003/88/ES. V nadväznosti na uvedené odvolací súd konštatuje, že zákon č. 315/2001 Z.z. v rozpore so smernicou č. 2003/88/ES vyčleňuje zo služobného (pracovného) času príslušníka HaZZ čas určenej pohotovosti, hoci smernica neumožňuje, aby členské štáty ponechali v platnosti alebo prijali inú definíciu pojmu „pracovný čas“. K obdobnému záveru dospel okresný súd v bode 12. napadnutého rozsudku.

11.3 Odvolací súd považuje v súvislosti s tvrdeniami žalovaného o správnej transpozícií smernice č. 2003/88/ES do zákona o Hasičskom a záchrannom zbere za relevantné upísať pozornosť aj na porovnanie znenia posudzovaných ustanovení zákona č. 315/2001 Z.z. pred vstupom Slovenskej republiky do Európskej únie a po jej vstupe; dané ustanovenia boli prakticky v totožnom znení súčasťou zákona č. 315/2001 Z.z. už v znení účinnom od 1.4.2002; po vstupe Slovenskej republiky do Európskej únie došlo k zmene ustanovenia § 86 ods.1 len čo sa týka nerovnomerného rozvrhnutia služobného času (z pôvodného obdobia celého roka došlo k zmene jeho rozvrhnutia na obdobie štyroch, resp. šiestich mesiacov) a výkon služobnej pohotovosti bol rozdelený na služobnú pohotovosť, ktorá bezprostredne nadväzuje na služobný čas (§ 92 ods.1) a služobnú pohotovosť mimo rozvrhnutia služobného času (§ 92 ods.2). V kontexte uvedeného mal odvolací súd za preukázané, že žalovaný v rámci preberania smernice č. 2003/88/ES po vstupe do Európskej únie nezohľadnil skutočnosť, že pracovná pohotovosť je pracovným (služobným) časom pracovníka. V dôsledku tejto skutočnosti potom neobstojí námietka žalovaného, že nebolo preukázané nesprávne prebratie smernice č. 2003/88/ES, resp. že žiadne ustanovenie zákona č. 315/2001 Z.z. nie je v rozpore so smernicou.

12. Odvolacia argumentácia žalovaného spočívajúca v poukazaní na rozdiel medzi prebratím a aplikáciou smernice č. 2003/88/ES sa odvolaciu súdu javí ako nedôvodná; hoci sa žalovaný na aplikácii smernice č. 2003/88/ES, resp. zákona č. 315/2001 Z.z. voči žalobcovi priamo nepodieľa, je táto skutočnosť z hľadiska prejednávaného sporu bez právneho významu. Predpoklady zodpovednosti za škodu vychádzajú z objektívnej zodpovednosti členského štátu za takto vzniknutú škodu; tu odvolací súd poukazuje na bod 10. odôvodnenia napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie.

12.1 Je potrebné doplniť, že v zmysle čl. 29 smernice č. 2003/88/ES je táto adresovaná členským štátom; žalovaný ako členský štát Európskej únie, a teda adresát smernice, bol povinný prijať opatrenia za účelom dosiahnutia smernicou sledovaného cieľa, t.j. bol povinný zabezpečiť jednotlivcovi smernicou priznané právo na bezpečnosť a ochranu zdravia pri organizácii pracovného času. V kontexte uvedeného potom žalovanému v prejednávanom spore svedčí pasívna vecná legitímácia, nakoľko je to práve žalovaný, ktorý zodpovedá za správne prebratie smernice do právneho poriadku Slovenskej republiky; za žalovaného koná Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky ako ústredný orgán štátnej správy. Zamestnávateľovi žalobcu by svedčila pasívna vecná legitímácia v prípade, že by tento v rozpore so správne prebratou smernicou do právneho poriadku Slovenskej republiky (ku ktorej nedošlo) porušil vnútroštátnu úpravu pracovného času. Ani námietka žalovaného o nedostatku pasívnej vecnej legitímácie tak nebola dôvodná.

13. Čo sa týka argumentácie žalovaného, že smernica č. 2003/88/ES sa na žalobcu nevzťahuje, táto je totožná s jeho procesnou obranou prezentovanou v konaní na okresnom súde. Odvolací súd preto nepovažoval za účelné podrobne sa k tejto námietke vyjadrovať, nakoľko sa s ňou rozsiaholo, vyčerpávajúco a najmä správne vysporiadal už súd prvej inštancie v bode 11. napadnutého rozsudku.

13.1 Vo vzťahu k pôsobnosti smernice č. 2003/88/ES (najmä jej čl. 6 písm. b/) na príslušníkov Hasičského a záchranného zboru, a teda aj na žalobcu, je nevyhnutné vychádzať jednak zo znenia smernice ako aj z judikatúry Súdneho dvora Európskej únie, pretože súd je povinný plne uplatňovať výklad práva únie, ktorý podal Súdny dvor Európskej únie (pozri rozsudok C-261/21 zo dňa 7.7.2022); súd prvej inštancie aplikoval rozhodnutie Súdneho dvora Európskej únie C-52/04 z 14.7.2005 vo veci Personalrat

der Feuerwehr Hamburg, odvolací súd poukazuje aj na závery rozhodnutí Súdneho dvora Európskej únie C-397/01 až C-403/01 z 5.10.2004 vo veci Pfeiffer a i., C-429/09 vo veci Fuss či C-518/15 vo veci Matzak, ktoré sa vzhľadom na skutkové okolnosti prejednávaneho sporu plne vzťahujú aj na žalobcu.

13.2 Pozornosti odvolacieho súdu neušla námietka žalobcu o nemožnosti uplatňovania smernice č. 2003/88/ES z dôvodu, že štátnu službu príslušníkov Hasičského a záchranného zboru vykonávajúcich zásahovú činnosť možno subsumovať pod negatívne vymedzenie smernice č. 89/391/EHS, t.j. pod jej čl. 2 ods.2. V tejto súvislosti odvolací súd, obdobne ako súd prvej inštancie, zdôrazňuje, že v zmysle čl. 1 ods.3 smernice č. 2003/88/ES sa táto vzťahuje na všetky odvetvia činností, verejné a súkromné, v zmysle článku 2 smernice 89/391/EHS bez toho, aby boli dotknuté články 14, 17, 18 a 19 tejto smernice. Smernica č. 2003/88/ES tak výslovne odkazuje na čl. 2 smernice č. 89/391/EHS.

13.2.1 Cieľom smernice č. 89/391/EHS je zavedenie opatrení na podporu zlepšenia bezpečnosti a ochrany zdravia pracovníkov pri práci. Z jej čl. 2 ods.1 vyplýva, že sa uplatňuje na všetky odvetvia činnosti, verejné a súkromné (priemysel, poľnohospodárstvo, obchod, administratívu, služby, vzdelávanie, kultúru, voľný čas atď.) (pozitívne vymedzenie smernice); v zmysle čl. 2 ods.2 sa táto smernica neuplatňuje tam, kde s ňou sú nevyhnutne v rozpore charakteristiky vlastné pre určité osobitné činnosti verejných služieb, ako sú napríklad ozbrojené sily, polícia alebo pre určité osobitné činnosti služieb civilnej ochrany (negatívne vymedzenie smernice). Rozsah pôsobnosti smernice č. 89/391/EHS sa má vykladať v širšom zmysle; výnimky z jej pôsobnosti stanovené v čl. 2 ods. 2 sa musia vykladať reštriktívnym spôsobom.

13.2.2 Odvolací súd zároveň konštatuje, že čl. 2 ods.2 smernice č. 89/391/EHS nevylučuje z pôsobnosti tejto smernice služby civilnej ochrany ako také (ako sa žalovaný snažil presvedčiť súd), ale len „určité osobitné činnosti“ týchto služieb, ktorých osobitná povaha je nevyhnutne v rozpore s pravidlami uvedenými v tejto smernici. Účelom úpravy obsahutej v čl. 2 ods.2 smernice č. 89/391/EHS je zabezpečenie riadneho fungovania služieb nevyhnutných na ochranu verejnej bezpečnosti, zdravia a poriadku, ak nastane mimoriadna udalosť alebo situácia osobitného rozsahu (napr. prírodná katastrofa, pre ktorú je typické, že rozvrhnutie pracovného času pre zásahové a záchranné tímy nie je možné); táto sa však odlišuje od štandardnej obsahovej náplne práce a plnenia úloh žalobcu ako príslušníka Hasičského a záchranného zboru. Hoci sa žalobca pri výkone svojej práce bezpochyby stretne aj s nepredvídateľnými situáciami, činnosti, ktoré za zvyčajných podmienok vykonáva, je možné vopred organizovať či naplánovať, a to vrátane rozvrhnutia pracovného času. Odvolací súd na základe uvedeného konštatuje, že na činnosť žalobcu sa vylúčenie z pôsobnosti čl. 2 ods.2 smernice č. 89/391/EHS nevzťahuje, naopak, táto smernica je plne aplikovateľná. Zároveň, štátna služba žalobcu sa nevyznačuje takými osobitosťami, ktoré by odporovali súčasnému použitiu smernice č. 2003/88/ES.

13.3 Neobstojí ani odvolacia námietka žalovaného, že čl. 17 ods.1 smernice č. 2003/88/ES umožňuje členským štátom, aby sa odchyľili od uplatňovania čl. 6 za predpokladu, že dodržia všeobecnú zásadu ochrany bezpečnosti a zdravia pracovníkov, pričom jedným z dôvodov na neuplatňovanie je situácia, keď sa jedná o protipožiarne služby civilnej ochrany. Odvolací súd zdôrazňuje, že čl. 17 ods.1 sa vzťahuje na vrcholových riadiacich pracovníkov alebo iné osoby s právomocou nezávislého rozhodovania (a), rodinných pracovníkov (b) alebo pracovníkov slúžiacich náboženské obrady v kostoloch a náboženských spoločenstvách (c); na žalobcu sa vzťahuje čl. 17 ods.3 písm. b) bod iii) danej smernice, ktorý odklon od čl. 6 neumožňuje.

14. Žalobca sa v tomto konaní domáhal zaplata nárady nemajetkovej ujmy vo výške 5.411,42 Eur; túto sumu vyčíslil ako súčin odpracovaných hodín určenej služobnej pohotovosti (1.775,28 hodín) za žalované obdobie od marca 2020 do februára 2023 a rozdielu peňažnej náhrady vyplácanej za určenú služobnú pohotovosť podľa § 122 ods.1 zákona č. 315/2001 Z.z. a náhrady za nariadenú služobnú pohotovosť podľa § 122 ods.2 písm. a) daného zákona.

14.1 Zo súdom prvej inštancie vykonaného dokazovania vyplynulo, že žalobca v rozpore s čl. 6 písm. b) smernice č. 2003/88/ES v žalovanom období odpracoval 1.775,28 hodín služobnej pohotovosti, ktoré mu neboli (v rozpore s čl. 2 smernice č. 2003/88/ES) započítané do fondu odpracovaného (služobného) času. Zásah do osobnosti žalobcu spôsobený tým, že tento v období od marca 2020 do februára 2023 pracoval v priemere viac ako 48 týždenne bol preukázaný; za tento zásah do práv žalobcu na súkromný a rodinný život ako aj zásah do práva na ochranu jeho zdravia mu patrí nárok na primerané odškodnenie.

14.2 Súd prvej inštancie tak po zistení, že boli splnené podmienky zakladajúce zodpovednosť žalovaného za škodu, priznal žalobcovi peňažné plnenie titulom nemajetkovej ujmy, ktorú považuje odvolací súd, vzhľadom na uvedené, za primeranú. Odvolací súd mal za preukázané, že škoda, ktorá má nemajetkovú povahu, vznikla žalobcovi v dôsledku straty času odpočinku, ktorý nemohol stráviť s rodinou, blízkymi, priateľmi či fyzickou a psychickou regeneráciou; uvedené bolo potvrdené aj výpoveďou žalobcu na pojednávaní na súde prvej inštancie.

14.3 V kontexte uvedeného odvolací súd konštatuje, že okresný súd správne aplikoval ustanovenie § 11 v spojení s § 13 Občianskeho zákonníka týkajúce sa nároku na náhradu nemajetkovej ujmy priznávanej fyzickým osobám v prípade zásahu do ich osobnostných práv. Len samotné konštatovanie porušenia práva by vzhľadom na odpracovanie takmer dvetisíc hodín, ktoré by žalobca mohol venovať iným aktivitám, nebolo dostatočným zadosťučinením; týmto sa javí byť práve odškodnenie v podobe peňažnej náhrady takto vznikutej ujmy (uvedené vyplýva aj z ustanovenia § 17 zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti štátu za spôsobenú škodu pri výkone verejnej moci). Zároveň netreba opomínať, že aj právo Európskej únie uznáva, že v dôsledku jeho porušenia môže dôjsť u poškodenej osoby k náhrade nemajetkovej ujmy (čl. 82 Nariadenia Európskej únie č. 2016/679).

14.4 Ak žalovaný namietal, že podmienky pre uplatnenie nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa § 13 ods.2 Občianskeho zákonníka splnené neboli, odkazuje odvolací súd v konkrétnostiach aj na odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie v bodoch 13.3 a 13.4, v ktorých sa s možnosťou aplikácie daného ustanovenia podrobne vysporiadal.

14.5 Pokiaľ žalovaný v odvolaní poukazoval na rozhodnutia iných okresných či krajských súdov, v ktorých tieto priznali žalobcom nemajetkovú ujmu vo výške od 1.000,- Eur do 2.500,- Eur, odvolací súd reaguje tvrdením, že určenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy závisí od voľnej úvahy súdu. Okresný súd správne prihliadol na okolnosti, za ktorých k vzniku ujmy došlo (nerešpektovanie smernice č. 2003/88/ES do zákona č. 315/2001 Z.z.), na následky, ktoré žalobcovi vznikli (zásah do súkromného života žalobcu, strata práva na odpočinok); zohľadnil aj žalobcom predložený výpočet, na základe ktorého dospel k výške žalovanej sumy; uplatnený nárok považoval súd za primeraný. Argumentácia súdu prvej inštancie bola aj v tejto časti správna, preto sa odvolací súd v plnom rozsahu s výškou priznanej náhrady nemajetkovej ujmy stotožnil.

15. Z vyššie uvedeného vyplýva, že podané odvolanie nebolo spôsobilé spochybniť správnosť rozhodnutia okresného súdu. Odvolací súd ho preto postupom podľa § 387 ods.1, ods.2 C.s.p. potvrdil, a to aj v závislom výroku o trovách konania.

16. O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd v zmysle § 396 ods. 1 C.s.p. v spojení s § 255 ods. 1 C.s.p. tak, že žalobcovi, ktorý bol v odvolacom konaní v plnom rozsahu úspešný, priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania voči žalovanému v rozsahu 100 %. O výške trov konania rozhodne súdny úradník súdu prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej samostatným uznesením.

16.1 Odvolací súd dôvod na určenie dlhšej paričnej lehoty nevzhladol; lehotu 3 dní od právoplatnosti uznesenia súdu prvej inštancie o výške trov konania považoval za dostatočnú, a to aj s ohľadom na množstvo konaní, ktoré sú od roku 2015 vedené na všeobecných súdoch v rámci celej Slovenskej republiky a v ktorých je žalovanému ukladaná povinnosť plniť titulom náhrady nemajetkovej ujmy.

17. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom odvolacieho súdu pomerom hlasov 3 : 0 (§ 393 ods. 2 druhá veta C.s.p.).

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 C.s.p.).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 C.s.p.)

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 C.s.p.).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 C.s.p.).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 C.s.p.).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 C.s.p.).

Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 C.s.p.).

Dovolanie môže podať intervenient, ak spolu so stranou, na ktorej vystupoval, tvoril nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 (§ 425 C.s.p.).

Prokurátor môže podať dovolanie, ak sa konanie začalo jeho žalobou alebo ak do konania vstúpil (§ 426 C.s.p.).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plyní znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 C.s.p.).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.).

Ak zákon na podanie nevyžaduje osobitné náležitosti, v podaní sa uvedie,

- a) ktorému súdu je určené,
- b) kto ho robí,
- c) ktorej veci sa týka,
- d) čo sa ním sleduje a
- e) podpis.

(§ 127 ods. 1 C.s.p.)

Ak ide o podanie urobené v prebiehajúcom konaní, náležitosťou podania je aj uvedenie spisovej značky tohto konania (§ 127 ods. 2 C.s.p.).

Strany konania majú možnosť zvoliť si advokáta alebo obrátiť sa na Centrum právnej pomoci so žiadosťou o poskytnutie právnej pomoci (§ 160 ods. 2 C.s.p.). Žiadateľ, u ktorého hrozí nebezpečenstvo zmeškania lehoty, môže zároveň so žiadosťou požiadať centrum o predbežné poskytnutie právnej pomoci (§ 11 ods. 1 zákona č. 327/2005 Z.z.).

Dovolať musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.).

Povinnosť podľa predchádzajúceho odseku neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 C.s.p.).

Ak má dovolanie vady podľa § 429 a dovolateľ na výzvu súdu prvej inštancie na odstránenie väd neodstráni vady, následkom neodstránenia väd dovolania je odmietnutie dovolania.